

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

заступник ректора ХНАДУ

професор _____ Гладкий І.П.

“ ___ ” _____ 20__ року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Основи біржової діяльності

(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)

підготовки

Бакалавр

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань

07 - Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр і назва напрямку підготовки)

(шифр _____)

(за ОПП чи № навчального плану)

Розроблено та внесено: кафедра Економіки і підприємництва
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри економіки і підприємництва
к.е.н. Приходько Дар'я Олександрівна
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри
Протокол № 11 від "25" січня 2018 р.
(номер) (та дата протоколу)

Зав. кафедрою д.е.н., професор _____ Іванілов О.С.
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

“Узгоджено”

Декан Факультету управління та бізнесу
(повна назва факультету, де читається дисципліна)

професор _____ Дмитрієв І.А.
(вчене звання) (підпис) (ПІБ декана)
“ ” _____ 20 _____ року
(день) (місяць) (рік)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи біржової діяльності»
складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального
плану підготовки бакалавра (спеціальності)

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

(назва напрямку для бакалавра, спеціальності - для магістра)

1. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є: формування у студента системи знань з загальних закономірностей біржової діяльності, комплексно розглянути діяльність усіх видів бірж: товарних, фондових, валютних, ф'ючерсних.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є закономірності організації біржової діяльності.

1.3. **Основні завдання** вивчення навчальної дисципліни полягають у: розкритті економічної сутності біржі; виявленні особливостей процесу створення бірж та їх структури в Україні; ознайомленні зі світовим досвідом роботи бірж; узагальненні практичних аспектів укладання біржових угод; опануванні методів біржового посередництва; оцінці стану і тенденції розвитку біржової кон'юнктури; дослідженні кон'юнктури біржового ринку та механізму котирування цін.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: сутність та особливості біржової торгівлі, світовий досвід функціонування та регулювання біржового ринку, основні віхи розвитку біржового ринку в Україні на напрями їх поліпшення, систему законодавчо-правового регулювання біржового ринку країни, складові біржових угод та їх сутність, види бірж, їх характеристику за різними ознаками (зокрема: товарної, фондової та валютної бірж і т.д.) та основні функції, вимоги до біржових товарів, їх особливості та класифікацію, організаційну структуру бірж, біржове посередництво, технологію біржової торгівлі, показники, що характеризують процес біржового торгу, сутність процесу хеджування, базису при хеджуванні,

зміст котирування цін на біржі, підходи, методи, функції котирувальної комісії, види котирувальних цін, ціноутворюючі фактори, способи прогнозування цін, тенденції удосконалення біржового ринку в світі та Україні.

вміти: дати характеристику видам біржових угод (спот, форвард, ф'ючерс, опціон), організації біржових торгів, провадити стандартизацію (кількісну – формувати партії (лоти) товарів, якісну (встановлювати відповідність стандартам та біржовим параметрам стандартизації товарів за якістю), розраховувати фінансові результати за біржовими угодами для конкретних умов, визначати товарну структуру біржової торгівлі, застосовувати основні методи біржового котирування цін, визначати цінову стратегію на біржі, здійснювати біржове хеджування, провадити аналіз стану торгівельної діяльності бірж.

Міждисциплінарні зв'язки: Економічна теорія, Теорія ймовірності і математична статистика, Економіка підприємства, Національна економіка, Підприємництво і бізнес-культура.

(вказати які дисципліни передують її вивчення, та які подальші дисципліни потребують її вивчення)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів - <u>4</u> Кількість годин - <u>120</u>	вибіркова дисципліна
Семестр викладання дисципліни	<u>4</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>залік</u> (залік, екзамен)
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	<u>32</u>
- практичні, семінарські (годин)	<u>16</u>
- лабораторні роботи (годин)	<u> </u>
- самостійна робота студентів (годин)	<u>72</u>
- екзамен	<u> </u>
- курсова робота (годин)	<u> </u>
- курсовий проект (годин)	<u> </u>
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	<u> </u>

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Концептуальні основи біржової діяльності

назва розділу 1

Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток

назва теми 1

Тема 2. Біржовий товар

назва теми 2

Тема 3. Базисні ринки

назва теми 3

Тема 4. Біржові індекси та їх аналіз

назва теми 4

Розділ 2. Організаційно-економічні основи біржової діяльності

назва розділу 2

Тема 5. Організація біржі та її управління

назва теми 5

Тема 6. Біржове посередництво

назва теми 6

Тема 7. Організація біржового торгу

назва теми 7

Тема 8. Біржові угоди

назва теми 8

Розділ 3. Біржовий ринок деривативів

назва розділу 3

Тема 9. Кліринг і розрахунки за біржовими угодами

назва теми 9

Тема 10. Біржове котирування

назва теми 10

Тема 11. Управління фінансами у брокерській діяльності

назва теми 11

Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості

назва теми 12

Тема 13. Торгівля опціонами на біржі

назва теми 13

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

I. Основна література:

1. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” № 3480-IV від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
2. Закон України „Про товарну біржу” зі змінами і доповненнями, внесеними Законом № 2932-ХІІ від 26.01.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 11. – Ст. 83.
3. Беднарчук, М. С. Біржові товари : підручник / М. С. Беднарчук, І. С. Полікарпов. - 2-ге вид., стер. - Львів : "Магнолія-2006", 2016. - 349 с.
4. Бердникова Т.Б. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: учеб. пособие / Т.Б. Бердникова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 270 с.
5. Біржова діяльність: навчальний посібник / [В.І. Крамаренко, Б.І. Холод, Ю.Н. Воробйов та ін.; за ред. В.І. Крамаренко]. – К.: ЦУЛ, 2003. – 264 с.

II. Додаткова література:

6. Завора Т. М., канд. екон. наук, доц., Леус Н.П., канд. екон. наук, доц. Основи біржової діяльності: Опорний конспект лекцій. – Полтава: ПолтНТУ, 2009. – 109 с.
7. Торговое дело: экономика, маркетинг, организация: Учебник / Л.А. Брагин, Т.П. Данько, Г.Г. Иванов и др. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Инфра-М, 2002. - 560 с.. - (Высш. образование).
8. Солодкий М.О. Біржовий ринок: навч. посіб. / М.О. Солодкий. – К. : Аграрна освіта, 2010. – 565 с.
9. Солодкий М.О. Біржові товарні деривативи: теорія, методологія, практика. / М.О.Солодкий, В.О.Гниляк. – К. : АграрМедія Груп, 2012. – 238 с.

III. Інформаційні ресурси:

10. Біржове право [Електронний ресурс]: навч. посіб. - Режим доступу: <http://readbookz.com/book/169/5221.html>.
11. Господарський кодекс України : за станом на 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua.

12. Закон України «Про товарну біржу» із змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 26 січня 1993 р. [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua

13. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Інформаційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу до документа: www.rada.gov.ua

14. Типові правила біржової торгівлі продукцією. Наказ Мінсільгоспроду, Мінекономіки, Мінфіну [Електронний ресурс]. – режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

15. Типові правила біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією : Наказ Мінсільгоспроду, Мінекономіки, Мінфіну [Електронний ресурс]. – режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

16. Элдер А. Биржевая деятельность [Електронний ресурс] / А. Элдер. - Режим доступу: <http://kf-forex.com/ua/250/723.html>

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

(перелік засобів контролю успішності навчання студентів, які застосовуються: тести, екзаменаційні білети, тощо)

Формування системи знань студентів з дисципліни «Основи біржової діяльності» здійснюється шляхом проведення лекцій. Проведення практичних занять, консультацій та організації самостійної роботи студентів забезпечує формування необхідних вмінь та уявлень.

Поточний контроль здійснюється на лекціях у формі опитування; на практичних заняттях – опитування, діалогу, групового обговорення тематичних питань, самостійної та контрольної роботи; у час окремого розкладу занять – за допомогою тестових завдань.

Підсумковий контроль з дисципліни – залік.

Розробники програми: доцент кафедри економіки і підприємництва,

к.е.н. Приходько Дар'я Олександрівна

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ затверджена наказом ректора за № ___ від __.06.2015 р.